

Kultur & Nöje

Anders Lindholm visar på en tidig form av myntdosa ovanför en av centralväxlarna.

Inget åldras så fort som mobiltelefoner kan man konstatera här på museet.

25-årsjubilerande Telehistoriska föreningen bjuder in till öppet hus

På tisdag bjuder 25-årsjubilerande Ålands telehistoriska förening in till öppet hus i de nya lokalerna på Storagatan 7.

I slutet av förra året flyttade Ålands telehistoriska förening till nya och betydligt större lokaler, i källaren till samma hus där Mariehamns telefon hade butiken tidigare, på Storagatan 7.

– Museets utrymme är lika stort som tidigare, men nu har vi även plats för verkstad och social samvaro. Vi är ett gäng som tycker om att sitta och ljuga tillsammans, säger den förre ordföranden **Anders Lindholm**,

Text

Petter Lohrätten

petter.lohratten@alandstidningen.ax

Foto

Robert Jansson

robert.jansson@alandstidningen.ax

Mycket kunskap

Det sitter en imponerande mängd åländsk telehistorisk kunskap, såväl praktisk som teoretisk, samlad runt bordet när Ålandstidningen hälsar på. Det här är ett gäng yrkesmän som arbetat praktiskt med att hålla den trådbundna telekommunikationen i gång på Åland genom åren.

– 99 procent av alla saker vi har här på museet har varit i drift här på Åland. Museet handlar lika mycket om

åländsk kulturhistoria som om teknik, säger Anders Lindholm.

De äldsta telefonerna är taxen-modeller från 1880-talet. Här finns en centralväxel som varit placerad på Simskäla, med egna hål för alla abonnenter. På en tillhörande lista läser vi bland annat namnet Anni Blomqvist.

Den sista telefoncentralen stängde 1977.

Teleutvecklingen

Museets föremål illustrerar teleutvecklingen ända fram till dagens digitala mobiltelefoner och de fiberoptiska kablar som ersatt koppar och bly.

– Det går inte att stoppa utvecklingen, men visst var den

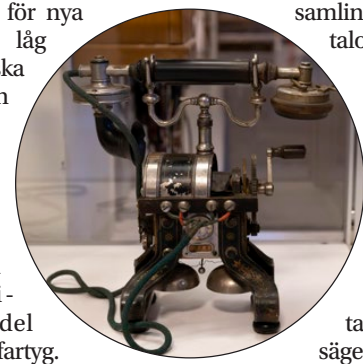
mekaniska tiden intressantare, säger Anders Lindholm och får medhåll av de andra.

Tack vare att det närliggande telekombolaget L.M. Ericsson använde Åland som testområde för nya produkter låg den åländska teleutvecklingen i framkant. Dessutom låg rederierna på för att skaffa sig effektiva kommunikationsmedel till sina fartyg. Åland fick tidigt ett eget mobilnät.

Förutom alla telefoner, växlar,

mätinstrument, verktyg och Fröken Ur-maskiner förvaltar föreningen även en stor mängd dokument från den åländska teleutbyggnaden. Liksom en nästan komplett samling telefonkataloger.

– Vi saknar bara tre, från åren 1915, 1927 och 1945. Är det någon som har dem och vill donera tar vi tacksamt emot, säger Sten-Anders Fellman, som brukar lägga ut uppskattade bilder från de his-

En telefon av Taxen-modell från 1880-talet.

Claes-Åke Branér, Sten-Anders Fellman, Harry Hammar, Olof Lindström och Anders Lindholm hoppas att många passar på att besöka Ålands telehistoriska förening på tisdag då man har öppet hus.

En tidig version av Fröken Ur, modell skivspelare där de tre armarna ovan till spelade spåret för timme, minut och sekund.

Ålands Telehistoriska förening huserar numera på Storagatan 7, en trappa ned med ingång från gården, visar ordförande Sten-Anders Fellman.

När man lägger luren på kuben spelar den pausmusik för den uppringande.

Kobratelefoner på rad.

toriska katalogsidorna på Facebook.

Planerar webbmuseum

Föreningen planerar att skapa ett webbmuseum med information om alla dess föremål.

Egentligen fyllde föreningen 25 år redan i fjol. Initiativtagare var teleen-

tusiasten **Leif Johansson**. Men man har väntat firandet eftersom man strax skulle flytta, berättar Anders Lindholm.

På tisdag bjuder föreningen in till öppet hus.

- Då är alla välkomna hit. Vi öppnar klockan 18 och håller på till klockan 20.

Claes-Åke Branér med en av de tidigaste "bärbara telefonerna" på Åland.

Skärgårdsteatern ger Sven Klangs Kvintett

Skärgårdsteatern gästar i juli Åland med musikteatern "Sven Klangs Kvintett".

I sommar turnerar Skärgårdsteater med "Sven Klangs Kvintett", en bearbetad version av den svenska musikteaterklassikern från 1976. För regin står **Dick Idman** och **Marika Parkko-mäki**.

Föreställningen handlar

Skärgårdsteatern kommer i sin båt ms Sälö.

Foto: Pressbild

om småstadsbandsbandet "Sven Klangs Kvintett" som leds av bilhandlaren och basisten Sven enligt devisen

"kramgoa låtar som gör alla nöjda och glada". Men så engageras den talangfulle och nytänkande saxofonis-

ten Lasse, som har större förväntningar på det gemensamma skapandet, beskriver Skärgårdsteatern den musikfyllda föreställningen i ett pressmeddelande.

På Åland spelas pjäsen den 6 juli på Vikingalund på Kökar, den 8 juli på Fridborg i Gottby, den 9 juli på Furulund i Geta samt den 12 juli på Klockkulla på Lappo.

Petter Lohrätten

200 figurer ställs ut på Kökars bibliotek

Nioåriga Axeline Ingström ställer ut drygt 200 figurer ritade i tusch, på Kökars bibliotek.

Utställningen består av runt 200 figurer som är ritade i tusch av Axeline Ingström under åren 2024-2026. "Konstnären är den i särklass yngsta utställaren som har ställt ut här under

mina nio år på biblioteket, så det är väldigt roligt", skriver bibliotekarie **Catrin Finneman** i ett pressmeddelande.

Fredag den 15 maj klockan 12-14 har biblioteket extraöppet. Då finns Axeline Ingström på plats och svara på eventuella frågor.

Petter Lohrätten

Några av alla de 200 figurer som nioåriga Axeline Ingström ställer ut på Kökars bibliotek.

Foto: Privat

Backspegeln • Bilder från förr

Etnolog Kjell Ekström om gamla åländska fotografiers historia

När Björkö hade egen butik

BUTIKSDÖDEN har härjat på Åland och de lanthandlar som ännu finns kvar i skärgården har i många fall svårigheter. Den senaste i raden av butikskriser har seglat upp i Kumlinge. Dagens bild i Backspegeln är tagen 1983 på Kumlinge Björkö. Ålands konstförening hade den sommaren målarläger på Björkö, med **Johan Scott** som kursledare. Deltagarna var inkvarterade runt om i byn, och själv delade jag rum med **Elvi Henriksson** på Andersas hos **Sigrid Törnqvist**.

Tydligt förstod jag redan då att lanthandeln var värd att dokumentera, så jag tog hela tre svartvita bilder med min Konica. Bara två år efter kurs sommaren lades Lappofilialen ned och Björkö förlorade inte bara sin butik utan också en viktig samlingspunkt för de äldre i avfolkningsbygden.

MÅLARLÄGRET på Björkö är oförglömligt. Det avslutades med en lysande vernissagefest. Kursdeltagarnas konstverk spikades upp på Andersas fäxvägg och

Tre fotografier från Björkö andelshandel från sommaren 1983. Butiksföreståndaren Astrid Lind betjänar kunderna Sigrid Törnqvist och Agnes Lundgren. Foto: Kjell Ekström

veterinär **Christina Hedman Jaakkola** blandade

en styrkande välkomstbål i ett stort emaljerat ämbar.

Kanske var det bålen som gjorde att dansen i Hinders stuga blev så livlig som den blev. Dagen efter kom flera björköbor till gården för att leta efter kvarglömda kryckor och promenadkåpar...

MEN ÅTER till bilderna. Föreståndare i butiken var **Astrid Lind, f- Schåman**. Hon arbetade hela 22 år i affären. Det var arbetsdryga dagar för Astrid. Varor skulle hämtas sent på kvällarna från Lappo med efterföljande infrysning av kött. Pensionärstiden för Astrid blev tyvärr kort - hon avled redan 1988. Vid fotografieringstillfället hade två björköbor sökt sig till Lappofilialen: **Sigrid Törnqvist** och **Agnes Lundgren**.

AVSLUTNINGSVIS måste jag konstatera att det är svårt att inse att ens egna bilder börjar bli så gamla att de platsar i en fotoserie som berättar om ett fullständigt förändrat samhälle.

Kjell Ekström
kjell.ekstrom@aland.net

1.500 euro för åländskt deltagande i bokmässa

BOKMÄSSA Föreningen Kulturfestival på Åland r.f. får maximalt 1.500 euro av landskapsregeringen (LR) för att delta i

bokmässan i Helsingfors i oktober.

Föreningen vill synliggöra den åländska litteraturen under mässan och riktar

sig till barnen som besöker mässan. Man planerar också scenprogram med åländska barnboks författare.

Stödet ska bekosta med-

verkande författares resa samt uppehälle och utbetalas mot redovisning efter företagens resa, skriver LR i beslutet. (ns)